

Rhododendron-artene

Artssamlingen ligger i furuskogen i Nore Korsdalane øst for Mørkevannet. Den er ordnet etter Edinburgh-systemet fra 1970-tallet og inneholder ca. 300 *Rhododendron*-arter. Botanikere har slitt med å få orden på denne mangfoldige slekten som viser stor variasjon, fra lave, krypende fjellplanter til skogdannende trær på inntil 20 meter. De fleste artene har sitt naturlige voksested i Himalaya og nærliggende fjellstrøk. Mange finnes i vanskelig tilgjengelige områder, der få har muligheten til å studere dem.

Alperosene - Små arter med skjoldhår

underslekt *Rhododendron*

Det vil nok overraske mange at lave, småbladete fjellplanter med skjoldhår på bladene, etter det botaniske systemet, er de "egentlige" rhododendronene. Typisk er alperosen *Rh. ferrugineum*, som blomstrer i juni. Vår egen lapprose, *Rh. lapponicum*, er nærmest umulig å dyrke i vårt milde klima, men heldigvis klarer flere av dens himalayiske slektninger seg godt. Det gjelder også storblomstrete arter i *Saluenensia*-gruppen, der en form av den variable *Rh. calostrotum* faktisk blomstrer både vår og høst. Mest spektakulære er likevel arter fra *Cinnabarina*-gruppen som har klokkeformete, voksaktige blomster i livlige farger fra gult til rødt.

Rhododendron ferrugineum - typearten

Rhododendron lapponicum - lapprose, en vill norsk art som er vanskelig å dyrke

Asalea - Bladfellende arter

underslektene *Pentanthera* og *Tsutsusi*

Asalea er også *Rhododendron*, men er tilpasset et kaldt vinterklima ved å felle bladene. Våre vanligste hagesorter stammer fra asiatiske arter i underslekten *Pentanthera*. Vi presenterer også andre arter i denne systematiske nokså uklare gruppen. De særpregete asiatiske artene *Rh. nipponicum* og *Rh. quinquefolium* viser litt av variasjonen sammen med vakre amerikanske arter som *Rh. canadense* og *Rh. vaseyi*. Til dette selskapet hører også japanske asaleer i underslekten *Tsutsusi*. De er populære hageplanter i varmere klima. En av de letteste å dyrke er *Rh. kiusianum*, dens tette, lave busker oversåes i mai av små fiolette blomster. Arter med store blomster er vanskeligere å få til.

Rhododendron nipponicum, en uvanlig asalea med små, klokkeformete blomster

Rhododendron schlippenbachii, den kanskje mest elegante av alle asalea

Rhododendron - Arter uten skjoldhår

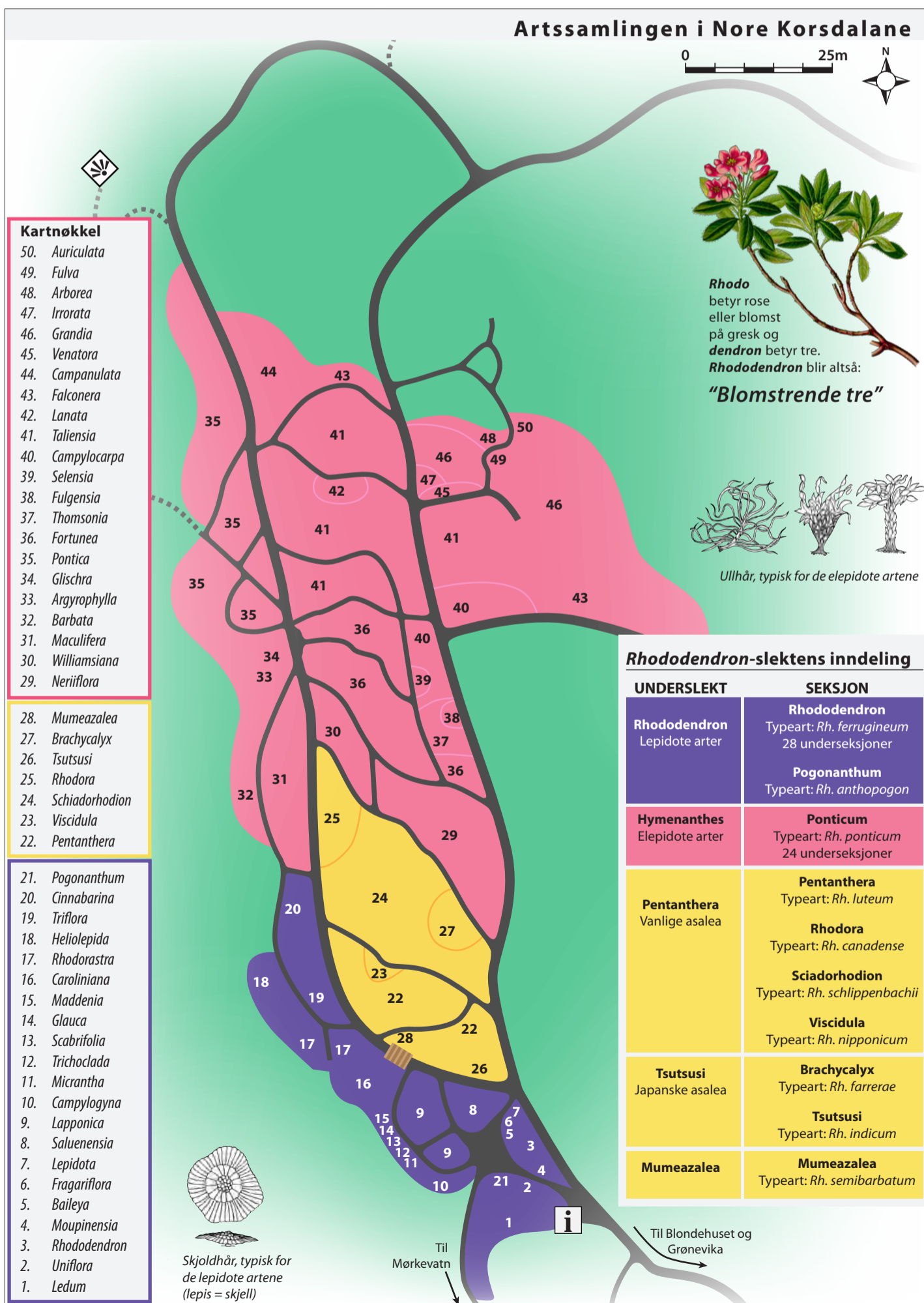
underslekt *Hymenanthus*

Artene i denne gruppen er ofte mannshøye busker med eviggrønne, store blad som har håret eller snau underside. Det finnes også lave, krypende former, som den variable, rød-blomstrede *Rh. forrestii* der bare ssp. *papillatum* har vist seg som en god hageplante i vårt klima. Dens rent røde blomster har virket som en magnet på plantesamlere, og foredlere har brukt arten til å skape flotte, mer lettdyrkede sorter. Ellers finnes noen høyere rød-blomstrete arter. Flottest er *Rh. barbatum*, som er nokså vanskelig å få til i vårt klima.

Rhododendron forrestii

Rhododendron fulgens er et vartegn når den viser sin blomsterprakt i mars

Rhododendron calophytum, "dronningen" blant artene

Kjempene

Artene i *Fortunea*-gruppen er av de staseligste, flere blir store trær med rik og tidlig blomstring. Flottest er *Rh. calophytum* som blomstrer fra mars og har lange, elegante blad som tåler frosten bra. De store og breie bladene i *Falconera*- og *Grandia*-gruppene tåler mindre, og artene bør plasseres lunt. Sammen med dem står den merkelige *Rh. auriculatum*, som utmerker seg med kantete knopper og blomstring ikke før i juli.

Lille Yak-mor

De vanligste hagerhododendron stammer fra arter i *Pontica*-gruppen som er godt representert i nedre og nordligste del av samlingen. Her står velkjente arter som *Rh. ponticum* og *Rh. catawbiense*, men den mest eksklusive er villformen av *Rh. yakushmanum*, som stammer fra en liten øy i det sydligste Japan der det regner dobbelt så mye som i Bergen.

Rhododendron yakushmanum, "urmor" til de populære yak-hybridene

Gulblomstrende *Rhododendron wardii*

Rhododendron bureavii - med de flotte bladene